

Oferty doskonalenia nauczycieli

Od kwietnia 2010 r. w Ośrodku Rozwoju Edukacji realizowany jest projekt System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym, kompleksowym wspomaganii szkół w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowany z funduszy Unii Europejskiej. Zachęcamy do śledzenia strony [Ośrodka Rozwoju Edukacji](#), gdzie w zakładce Wspieranie nauczycieli i szkół znajdują Państwo na bieżąco aktualizowane informacje na temat realizacji projektu.

Jednym z działań zaplanowanych i zrealizowanych w projekcie było przygotowanie ramowych ofert doskonalenia nauczycieli, które będą punktem wyjścia do tworzenia rocznych planów wspomagania w konkretnych szkołach lub przedszkolach. W poprzednim numerze TRENDÓW przedstawiliśmy krótko zasady zmodernizowanego systemu wspomagania szkół i zaprezentowaliśmy ofertę „Praca z uczniem młodszy”. W obecnym numerze przed-

stawiamy aż trzy oferty: „Ocenianie kształtujące”, „Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną” oraz „Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły”. Planując pracę z wybraną ofertą, należy pamiętać, że jest ona jedynie punktem wyjścia do zaprojektowania działań potrzebnych w konkretnej szkole. Zachęcamy do krytycznego przyjrzenia się naszym propozycjom i wspólnej (w gronie pedagogicznym) refleksji, na ile Państwa szkoła chciałaby

wykorzystać zaprezentowane oferty w planowaniu swojej pracy.

Prezentowane oferty będą proponowane do realizacji w ramach działań w projektach powiatowych. Zachęcamy jednak wszystkie szkoły – niezależnie od tego, czy będą zaangażowane w realizację projektów, czy nie – do skorzystania z naszej propozycji. Oferty bowiem mogą być również realizowane samodzielnie przez szkołę.

Ocenianie kształtujące

1. Charakterystyka problemu

Oferta jest kierowana do szkół, w których w wyniku ewaluacji wewnętrznej lub/i zewnętrznej stwierdzono niezadowalający wpływ oceniania na przebieg procesów edukacyjnych. Może to się wiązać z następującymi zjawiskami:

- niski poziom zaangażowania (motywacji) uczniów w uczenie się;
- niezadowalający poziom osiągnięć edukacyjnych uczniów;

- przekonanie uczniów lub innych członków społeczności szkolnej, że ocena nie dostarcza informacji o postępach ucznia w nauce (lub dostarcza w niewystarczającym stopniu);
- przekonanie uczniów lub innych członków społeczności szkolnej, że ocena nie pomaga w uczeniu się oraz w planowaniu indywidualnego procesu uczenia (lub pomaga w niewystarczającym stopniu).

2. Cel realizacji oferty

Celem ogólnym realizacji oferty jest pomoc we wprowadzeniu (doskonaleniu) systemu oceniania kształtującego, który zwiększy motywację ucznia oraz jego poczucie odpowiedzialności za proces edukacyjny i uzyskany efekt (osiągnięcia edukacyjne).

Cele szczegółowe (zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględnić specyfikę szkoły i jej potrzeby): ▶

- nabycie przez nauczycieli wiedzy na temat metod oceniania kształtującego;
- poszerzenie kompetencji w obszarze stosowania informacji zwrotnej w ocenianiu oraz w komunikacji z rodzicami uczniów;
- przygotowanie szkoły do wdrażania oceniania kształtującego lub wybranych jego elementów;
- opracowanie i wdrożenie modelu pozwalającego na trwałe stosowanie metod oceniania kształtującego na wszystkich/wybranych poziomach nauczania albo na wszystkich/wybranych przedmiotach;
- nabycie przez nauczycieli kompetencji w zakresie gromadzenia i analizowania danych dotyczących skuteczności wprowadzanych metod.

3. Grupy docelowe

Nauczyciele i dyrektor szkoły (wszystkie typy szkół). W razie potrzeby do udziału w niektórych działaniach mogą zostać zaproszeni przedstawiciele instytucji, którzy są w stanie wesprzeć działania szkoły (posiadający specyficzną wiedzę o trudnościach rozwojowych uczniów), na przykład poradni psychologiczno-pedagogicznej.

4. Efekty realizacji oferty

Mierzalne rezultaty realizacji oferty:

1. Uczniowie częściej i chętniej podejmują

rozmowy z nauczycielami na temat ich udziału w procesie uczenia się (określenie celów, precyzowanie wymagań, możliwość poprawy osiągnięć).

2. Nauczyciele systematycznie wykorzystują wybrane do wdrożenia elementy oceniania kształtującego.
3. Poprawiają się wyniki nauczania.
4. Wzrasta motywacja uczniów i ich zaangażowanie (aktywność).
5. Zwiększa się zainteresowanie rodziców procesem uczenia się dzieci.

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych za ich wykonanie, określenia wskaźników sukcesu procesu wspomaganie oraz sposobu zapewnienia trwałości efektów po jego zakończeniu.

Działania dopasowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Doradztwo indywidualne dla dyrektora szkoły (cel: budowanie modelu pozwalającego na utrwalenie i rozwijanie przez nauczycieli umiejętności oceniania kształtującego w szkole.

2. Szkolenia/warsztaty dla nauczycieli:

A. wprowadzające dla całej rady pedagogicznej (np. „Ocenianie kształtujące – podstawy”);

B. doskonalące umiejętności oceniania kształtującego dla grup nauczycieli (np. wg uczonych przedmiotów).

3. Moderowane spotkania zespołów nauczycieli, poświęcone opracowaniu indywidualnych i zespołowych metod oceniania kształtującego oraz monitorowaniu i doskonaleniu wprowadzonych rozwiązań.
4. Doradztwo indywidualne/coaching dla nauczycieli (planowanie indywidualnych działań, radzenie sobie z trudnościami itd.).
5. Obserwacje koleżeńskie/praca z „krytycznymi przyjaciółmi”.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- udostępnia pomieszczenia i sprzęt do realizacji szkoleń, kursów, warsztatów, konsultacji metodycznych dla nauczycieli;
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w szkoleniach, kursach, warsztatach, konsultacjach metodycznych;
- uczestniczy w szkoleniach, warsztatach i innych wybranych zespołowych (grupowych) spotkaniach;

- podejmuje działania służące utwale- niu i rozwijaniu oceniania kształtującego w szkole.

- przeprowadzają ewaluację własnych dzia- łań podjętych w ramach doskonalenia.

poza szkołą (np. wizyta studyjna lub bench- marking w innej szkole itp.).

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- stosują w praktyce nabyte umiejętności dydaktyczne i wychowawcze;
- aktywnie uczestniczą w warsztatach, kur- sach i spotkaniach informacyjnych oraz w innych formach uczenia się dorosłych;
- stosują metody oceniania kształtującego w pracy dydaktycznej;

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji: siedziba szkoły.

Oferta będzie realizowana etapowo, zgod- nie z przyjętym harmonogramem. W uza- sadnionych przypadkach – w miejscach

8. Osoby realizujące ofertę

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eks- perta, np. doradcy metodycznego spe- cjalizującego się w dziedzinie nauczania kształtującego, trenera komunikacji inter- personalnej.

Bibliografia

Black P., Harison Ch., Lee C., Marshall B., William D., (2006), *Jak oceniać, aby uczyć?*, Warszawa: CI- VITAS CEO. | Brophy J., (2002), *Motywowanie uczniów do nauki*, Warszawa: Wydawnictwo Na- ukowe PWN. | Covington M.V., Teel K.M., (2004), *Motywacja do nauki*, Gdańsk: GWP. | Harmin M., (2004), *Jak motywować uczniów do nauki? Duch klasy*, Warszawa: CEO. | Sterna D., (2006), *Oceni- nie kształtujące w praktyce*, Warszawa: CEO.

Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?

1. Charakterystyka problemu

Oferta jest kierowana do szkół, w których dyrektor w wyniku prowadzonego nadzoru stwierdza potrzebę zwiększenia kompeten- cji nauczycieli w obszarze tworzenia pro- jektów ewaluacyjnych oraz prowadzenia ewaluacji wewnętrznej.

W szkole możemy zaobserwować następu- jące postawy:

- nauczyciele negują potrzebę ewaluacji pracy szkoły oraz podejmowania działań w tym zakresie;
- nauczyciele niechętnie angażują się w pra- ce zespołów do spraw ewaluacji, podwa- żając zasadność ich działań.

Postawa nauczycieli wiąże się bezpośrednio:

- z brakiem wiedzy na temat ewaluacji;
- z brakiem doświadczenia w tym zakresie;
- z niewystarczającą wiedzą i umiejęt- nościami nauczycieli w pracy zespołowej;
- z niewystarczającą wiedzą na temat moż- liwości wykorzystania wyników ewaluacji w planowaniu rozwoju szkoły.

2. Cel realizacji oferty

Celem ogólnym realizacji oferty jest zaan- gażowanie/zwiększenie zaangażowania na- uczycieli w diagnozowanie potrzeb szkoły i planowanie jej rozwoju.

Cele szczegółowe (zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględnić specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- nabycie/zweryfikowanie przez nauczycieli wiedzy na temat ewaluacji, form w jakich realizowana jest w edukacji (ewaluacja wewnętrzna i zewnętrzna) oraz jej funkcji w procesie rozwoju szkoły;
- analiza wymagań stawianych szkole przez państwo, zawartych w dokumentach MEN w kontekście rozwoju szkoły;
- kształcenie kompetencji nauczycieli w za- kresie form pracy zespołowej;
- poznanie przez nauczycieli metod, narzę- dzi i procedur przydatnych w tworzeniu projektu ewaluacyjnego;

- pomoc w zbudowaniu projektu ewaluacyjnego;
- ćwiczenie umiejętności przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej w szkole;
- zbudowanie struktury wspierającej efektywne wykorzystanie wniosków z ewaluacji wewnętrznej do doskonalenia jakości pracy szkoły.

3. Grupy docelowe

Nauczyciele (w szczególności zespół do spraw ewaluacji wewnętrznej) oraz dyrektor szkoły.

4. Efekty realizacji oferty

Mierzalne rezultaty realizacji oferty:

1. Wskazanie mocnych i słabych stron pracy szkoły oraz opracowanie i wdrożenie działań służących jej rozwojowi i doskonaleniu jakości pracy.
2. Zanalizowanie danych pochodzących z przeprowadzonej diagnozy.
3. Zaplanowanie, projektowanie i przeprowadzenie ewaluacji wybranych obszarów działania szkoły.
4. Zaangażowanie całej rady pedagogicznej w proces diagnozy bieżącej sytuacji szkoły oraz w proces ewaluacji.
5. Wykorzystanie wyników ewaluacji do planowania rozwoju szkoły.

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich członków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych za ich wykonanie, określenia wskaźników sukcesu procesu wspomaganie oraz sposobu zapewnienia trwałości efektów po jego zakończeniu.

Działania dopasowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Szkolenie dla nauczycieli z zakresu ewaluacji wewnętrznej jako sposobu badania pracy szkoły. Metodologia badań – wykład z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej.
2. Warsztat poświęcony wspólnej analizie wymagań i charakterystyk opisanych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2009 r. Nr 168, poz. 1324).
3. Warsztaty dla nauczycieli z zakresu tworzenia projektu ewaluacyjnego.
4. Wsparcie zespołów do spraw ewaluacji (m.in. w zakresie opracowania narzędzi badawczych, opracowania i interpretacji zebranych danych, opracowania raportu, sformułowania wniosków i rekomendacji).

5. Warsztaty dla nauczycieli: kształcenie umiejętności planowania działań na podstawie wniosków z ewaluacji wewnętrznej i zebranych opinii

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- udostępnia informacje i dokumenty niezbędne do realizacji planowanych działań;
- zapewnia możliwość korzystania z sali z wyposażeniem odpowiednim dla formy szkolenia;
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w planowanych działaniach;
- wspiera pracę zespołów powołanych w ramach realizacji oferty.

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- stosują w praktyce nabyte umiejętności;
- biorą czynny udział w szkoleniach i wykonywaniu zadań;
- na każdym etapie realizacji oferty udzielają informacji zwrotnej na temat podjętych działań i ich efektów.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji: siedziba szkoły. ▶

Publikacje ORE

[Publikacje do pobrania](#)

► Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem. W uzasadnionych przypadkach – w miejscach poza szkołą (np. wizyta studyjna lub benchmarking w innej szkole).

8. Osoby realizujące ofertę

Do prowadzenia form szkoleniowych lub konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. specjalisty w zakresie prowadzenia ewaluacji w oświacie.

Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły

1. Charakterystyka problemu

Oferta jest kierowana do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, w których stwierdzono problemy z wykorzystaniem w ewaluacji wewnętrznej wiedzy na temat osiągniętej edukacyjnej wartości dodanej (EWD).

Opisany stan może wynikać z następujących okoliczności:

- dyrektor/nauczyciele nie uświadamiają sobie możliwości wykorzystania wskaźników EWD w ewaluacji wewnętrznej;
- dyrektor/nauczyciele nie potrafią wykorzystać informacji dostępnych na platformach EWD;
- w szkole brakuje osób przygotowanych do pogłębionych analiz EWD z wykorzystaniem możliwości tkwiących w Kalkulatorze EWD Plus (dot. tylko gimnazjów).

Oferta może być również przydatna w szkołach podstawowych, które brały udział

w organizowanych przez CKE dobrowolnych badaniach wiadomości i umiejętności uczniów klas trzecich (możliwość analizy wskaźników EWD w 2014 r. i 2015 r.).

2. Cel realizacji oferty

Celem ogólnym realizacji oferty jest zbudowanie lub udoskonalenie systemu ewaluacji wewnętrznej w szkole.

Cele szczegółowe (zostaną doprecyzowane lub zmodyfikowane tak, aby uwzględnić specyfikę szkoły i jej potrzeby):

- nabycie/zweryfikowanie wiedzy nauczycieli na temat koncepcji EWD i powiązanej z nią możliwości podejmowania działań doskonalących pracę szkoły;
- wspólna analiza planowanych i podejmowanych przez szkołę działań skierowanych na jej rozwój pod kątem wykorzystania informacji o efektywności (EWD);

- kształcenie kompetencji nauczycieli w obszarze analizowania i interpretowania informacji dostępnych na platformach EWD (w szkole typu gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego z maturą);
- nabycie/doskonalenie przez nauczycieli umiejętności w zakresie przeprowadzania analiz z wykorzystaniem Kalkulatora EWD Plus (w gimnazjum);
- przygotowanie kompetentnego zespołu nauczycieli do wykorzystania analizy EWD po 2014 r. (w szkole podstawowej uczestniczącej w badaniach trzecioklasistów, organizowanych przez CKE).

3. Grupy docelowe

W zakresie ogólnej koncepcji ewaluacji wewnętrznej z wykorzystaniem EWD oferta jest skierowana do całej rady pedagogicznej.

W węższym (specjalistycznym), np. szczegółowa obsługa Kalkulatora EWD Plus – do

Bibliografia

Tołwińska-Królikowska E. (red.), (2002) *Autoewaluacja w szkole*, Warszawa: CODN. | Mazurkiewicz G. (red.), (2010), *Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Autonomia*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. | Mazurkiewicz G. (red.), (2010), *Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Odpowiedzialność*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. | Mazurkiewicz G. (red.), (2011), *Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Konteksty*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. | Mazurkiewicz G. (red.), (2011), *Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Refleksje*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. | Macbeath J., (2005), *Czy nasza szkoła jest dobra*, Warszawa: WSiP. | [Portal nadzoru pedagogicznego](#). | [Portal Nadzór pedagogiczny](#). | [Arkusze kontroli zatwierdzone przez MEN na rok szkolny 2011/12](#).

► zespołu wewnątrzszkolnych ewaluatorów ds. EWD, wychowawców, zainteresowanych nauczycieli.

Możliwe jest także uczestnictwo przedstawicieli rodziców i organu prowadzącego, aby uniknąć błędnych interpretacji informacji dostępnych na platformach EWD.

4. Efekty realizacji oferty

Mierzalne rezultaty realizacji oferty:

1. Szkoła analizuje swoją pracę w kategoriach jej efektywności.
2. Szkoła (z wyjątkiem SP) w prowadzonej ewaluacji wewnętrznej wykorzystuje informacje dostępne na platformach EWD.
3. W szkole pracują osoby przygotowane do pogłębionych analiz z wykorzystaniem wskaźników EWD (w SP możliwe od 2014 r.).
4. Społeczność szkolna rozumie i prawidłowo interpretuje wyniki szkoły opisane wskaźnikami EWD (SP od 2014 r.).
5. Podejmowane przez szkołę działania uwzględniają szereg informacji pozyskanych z analiz opartych o wskaźniki EWD (SP od 2014 r.).

5. Sposób realizacji oferty

Realizacja oferty rozpoczyna się od diagnozy potrzeb angażującej wszystkich człon-

ków rady pedagogicznej i prowadzącej do sformułowania szczegółowego zakresu działań, wskazania osób odpowiedzialnych za ich wykonanie, określenia wskaźników sukcesu w procesie wspomaganie oraz sposobu zapewnienia trwałości efektów po jego zakończeniu.

Działania dopasowane do indywidualnych potrzeb szkoły mogą obejmować w szczególności:

1. Przeprowadzenie diagnozy prowadzonej w szkole ewaluacji wewnętrznej i ustalenie zakresu wykorzystywania w niej EWD.
2. Przeprowadzenie szkolenia dla rady pedagogicznej (należy rozważyć udział przedstawicieli rodziców, organu prowadzącego) na temat koncepcji EWD i powiązanej z nią możliwości podejmowania działań doskonalących pracę szkoły.
3. Dokonanie podziału dalszych zadań pomiędzy nauczycieli i organy szkoły. Wyłonienie zespołu ds. EWD i określenie jego zadań.
4. Pogłębiona praca zespołu ds. EWD (warsztaty, konsultacje).
5. Udostępnianie materiałów i informacji o dodatkowych źródłach wiedzy na temat EWD/ewaluacji oraz nawiązanie kontaktów służących wymianie doświadczeń w tym zakresie.

6. Zasady korzystania z oferty

Dyrektor:

- nadzoruje wszystkie działania;
- współuczestniczy w realizacji zadań, zapewnia warunki do ich realizacji (w tym dostęp do komputerów i niezbędnych dokumentów);
- motywuje pracowników do systematycznego i aktywnego udziału w szkoleniach, kursach, warsztatach, konsultacjach metodycznych;
- wspiera wszystkich zaangażowanych w realizację oferty (szczególnie członków zespołu ds. EWD).

Pracownicy pedagogiczni szkoły:

- aktywnie uczestniczą w szkoleniach, warsztatach, kursach i spotkaniach informacyjnych oraz w innych formach uczenia się dorosłych.

7. Czas i miejsce realizacji oferty

Czas: w zależności od potrzeb – optymalnie 10 miesięcy.

Miejsce realizacji: siedziba szkoły.

Oferta będzie realizowana etapowo, zgodnie z przyjętym harmonogramem na bazie jej informacji i możliwości sprzętowych (komputery, dostęp do sieci, dane kontaktowe i niezbędne do uruchomienia Kalkulatorów).

► W uzasadnionych przypadkach – może być realizowana poza szkołą (np. wizyta studyjna lub benchmarking w innej szkole).

konsultacji wskazane jest pozyskanie eksperta, np. specjalisty, który powinien legitymować się doświadczeniami praktycznymi w projektowaniu i realizacji ewaluacji z wykorzystaniem analiz opartych na Kalkulatorach EWD oraz posiadać niezbędną wiedzę

teoretyczną na temat EWD/ewaluacji, np. uczestnik odpowiednich szkoleń prowadzonych przez ORE.

8. Osoby realizujące ofertę

Do prowadzenia form szkoleniowych lub

Zespół Projektu

Bibliografia

Mazurkiewicz G. (red.), (2011), *Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Refleksje*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. | Mazurkiewicz G. (red.), (2010), *Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym. Autonomia*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. | [Kalkulator EWD plus](#). | [Publikacje na temat EWD](#). | [Publikacje na temat ewaluacji wewnętrznej](#). | [Publikacje na temat kształcenia umiejętności trzecioklasistów](#). | Raport końcowy [Badanie dotyczące możliwości wykorzystania w systemie oświaty wskaźnika Edukacyjnej Wartości Dodanej \(EWD\)](#).

Jak się uczyć?

Jarosław Rudniański

Warszawa: [Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne](#), 1989, wyd.11

Książka należy już do klasyki piśmiennictwa podejmującego temat techniki uczenia się (wyd. 1 z 1963 roku zostało przetłumaczone na wiele języków, wydrukowano je także alfabetem Braille'a). Autor rozpoczyna swój poradnik, adresowany przede wszystkim do uczniów szkoły podstawowej, od rozwikłania tajemnic dobrej pamięci, następnie przechodzi do wyjaśnienia, na czym polega

trening rozumnego myślenia oraz co daje umiejętność dokładnej obserwacji. Wreszcie rozprawia się ze zmartwieniem wszystkich uczniów, czyli wypracowaniami domowymi, które proponuje pisać na raty! Doradza również sposób na rozwiązywanie zadań z matematyki, strategię uczenia się na pamięć wierszy i słówek z języka obcego oraz doskonalenia techniki czytania. Osobne zagadnienie

stanowi higiena pracy umysłowej i sztuka zdawania egzaminów, a także „odpoczynologia”. Poradnik jest bardzo przyjazny, co autor uzyskał poprzez bezpośredni zwrot do adresata, zastosowanie elementów gawędy, humoru i bardzo sugestywnych przykładów.

